SCURTE NOTE DESPRE TRECEREA SCRIITORULUI URMUZ PRIN JUDEŢUL DÂMBOVIŢA

THEODOR NICOLIN

Numele scriitorului Urmuz a fost aproape necunoscut în timpul vieţii sale, curmată pretimpuriu şi dramatic, iar multă vreme a continuat să nu aibă circulaţie decât prin puţinii admiratori ai avangardei noastre literare. Numele de Dem. Demetrescu-Buzău, cu care semna în actele oficiale acest scriitor aparte în istoria literaturii noastre, a fost şi rămâne puţin cunoscut. Iar biografia sa este şi mai puţin cercetată şi prezentată foarte succint în lucrările care s-au ocupat de scrierile sale.

Interesant este de ştiut (puţini cred că au aflat aceasta) că, pe lângă faptul că scriitorul şi-a semnat opera cu pseudonimul *Urmuz* în locul mumelui Demetru Demetrescu Buzău, dar că, de fapt, nici acesta nu era sau nu trebuia să fie cel real deoarece tatăl său se numea Ionescu Buzău şi prenumele din actele oficiale era cel de Dumitru (nu Demetru, cum i-ar fi plăcut scriitorului să semneze!). Nu este însă cazul să dăm în notele de faţă detalii asupra împrejurărilor în care s-a ajuns la noul nume.

Nu se ştie nici de unde a apărut pseudonimul – *Urmuz*. Cercetând dicţionarele limbii noastre nu găsim un asemenea cuvânt, ci numai pe cel de „Hurmuz“, care înseamnă mărgăritar fals, de sticlă, precum şi „arbust decorativ“, cu frunze opuse, eliptice, flori roz trandafirii şi fructe albe.[1] Poate că prima semnificaţie a cuvântului să-i fi inspirat, ironic, pseudonimul...?

Ceea ce vrem însă a face cunoscut aici este o informare în legătură cu activitatea lui Dem. Demetrescu Buzău, ca magistrat, într-una din localităţile judeţului Dâmboviţa şi anume comuna Ghergani.

Se cunoaşte, din puţinele biografii care s-au scris despre *Urmuz*, că el s-a născut la Curtea de Argeş, în 1883, şi că familia sa mutându-se la Bucureşti, a urmat aici şcolile – primară şi liceul – precum şi Facultatea de Drept, intrând,

după luarea licenţei, în magistratură. Se ştie, de asemenea, că a peregrinat, ca magistrat stagiar, prin diferite mici localităţi, unde funcţionau – pe vremea aceea – judecătorii zise de ocol.

N. Balotă, în volumul dedicat lui *Urmuz*[2], dă o serie de amănunte legate de biografia acestuia şi aminteşte următoarele: „Judecătorii tineri nu stăteau mult în acelaşi loc. Dem. Demetrescu Buzău a peregrinat şi el în Argeş, în Dobrogea, la Casimcea, în jud. Tulcea, şi de acolo la Ghergani (Dâmboviţa), la Târgovişte. Între timp, izbucneşte războiul balcanic şi tânărul judecător, sublocotenent în rezervă, face campania din Bulgaria".[3]

Rezultă deci că N. Balotă a cunoscut, din cercetarea documentelor pe baza cărora a întocmit biografia, că *Urmuz* a fost judecător la Ghergani. Nu ştim care au fost acele documente ce au stat la baza cercetărilor sale din care ar rezulta şi o încadrare la judecătoria din Târgovişte, dar noi vom aminti acum, aici, documente de arhivă numai cu privire la activitatea de judecător la Ghergani.

În primul rând este vorba de Almanahul „Dâmboviţa" pe anul 1912, în care se află publicată o listă a tuturor magistraţilor de la diferite instanţe din judeţul respectiv (Dâmboviţa). La pagina 75, rândul 7, găsim numele lui Dem. Demetrescu Buzău ca judecător stagiar la Ghergani. Dat fiind că materialul pentru apariţia almanahului a fost strâns anterior anului la care se referă acel almanah, înseamnă că *Urmuz* era încadrat în localitatea amintită din 1911.

În al doilea rând, cercetând fondul arhivistic al judeţului Dâmboviţa, am găsit patru dosare de procese aflate pe rol la judecătoria Ghergani în care se află rezoluţii sau alte forme procedurale întocmite şi semnate de D. Demetrescu Buzău.

Astfel, în dosarul nr. 1520/1911[4] privind un proces de revendicare, se află rezoluţia din 2 august 1911: „Se admite chemarea la interogatoriu sub rezerva discuţiunii" şi semnătura: D. Demetrescu Buzău.

În dosarul nr. 2070/1911[5] deasemenea o acţiune de revendicare, se află ştampila „Judecătoria rurală a ocolului Ghergani" şi înregistrarea acţiunii sub nr. 10.099 din 22 octombrie 1911 cu rezoluţiunea: „Termen la 9 luna decembrie 1911. Se admite chemarea la interogatoriu sub rezerva discuţiunii". După parafa: „Magistrat Stagiar" urmează semnătura *D. Demetrescu Buzău*.

Al treilea dosar[6] cuprinde autentificarea unui act de vânzare din 5 decembrie 1911, cu parafa sus amintită şi semnătura aceluiaşi magistrat stagiar.

În sfârşit, dosarul nr. 777/1912[7] cuprinde un alt proces de revendicare în care se află o încheiere de amânarea cauzei la termenul de 7 mai 1912, semnată de D. Demetrescu Buzău, în aceleeaşi calitate.

Acestea sunt izvoarele folosite spre a stabili cu certitudine că în anii 1911 şi 1912 Urmuz a funcţionat ca judecător într-o comună din jud. Dâmboviţa.

Nu cunoaştem temeiul afirmaţiei lui N. Balotă privind trecerea lui Urmuz şi pe la Târgovişte, la o instanţă din acest oraş. Arhiva aflată în fostul local al Tribunalului Dâmboviţa a ars în timpul primului război mondial. Am găsit un singur dosar în fondul arhivistic cercetat, aparţinând fostei judecătorii de ocol rural Târgovişte, dar e din anul 1913 şi apare numele altui judecător stagiar (N. Bujeniţă).

În anul 1913 România participă la campania din Bulgaria şi Dem. Demetrescu Buzău merge în această campanie ca ofiţer de rezervă.

Cum din alte date biografice rezultă că tot din anul 1913 scriitorul-magistrat trece ca grefier ajutor la Înalta Curte de Casaţie, suprema instanţă din acea vreme, la care grefierii aveau studii superioare, nu vedem în ce perioadă Urmuz ar mai fi putut funcţiona şi la Târgovişte (ceea ce rămâne, de verificat, ulterior).

Tot neclară este şi cauza unei plecări a lui Urmuz la Casimcea, în Dobrogea, aşa după cum rezultă dintr-o scrisoare a sa din 13 septembrie 1913, scrisoare amintită în biografia lui N. Balotă. A mers acolo, la data respectivă fiindcă era încadrat la o judecătorie locală sau se ducea pentru rezolvarea unor probleme personale la Casimcea, unde funcţionase anterior?

În prezent ştim sigur că în anii 1911 şi 1912 Dem. Demetrescu Buzău a fost judecător stagiar la Ghergani, în Dâmboviţa. Nu am găsit persoane care să-şi amintească de trecerea scriitorului prin acea comună, deşi un bătrân fost magistrat (acum decedat) îmi spunea că şi-a început cariera la Ghergani la 7-8 ani după trecerea lui *Urmuz* pe acolo, dar fără să fi auzit de el.

În afară de constatările făcute pe bază de documente, ne permitem să facem şi o hazardată (dar nu şi imposibilă) supoziţie privind o eventuală legătură între scriitor şi o persoană care locuia în acea vreme în Târgovişte.

Ne gândim că una dintre schiţele lui Urmuz se intitulează „Ismail şi Turnavitu“ şi ne întrebăm de unde s-a inspirat scriitorul când a pomenit aceste două nume, mai ales că al doilea e foarte rar întâlnit.

Răsfoind însă lucrarea „Istoricul regimentului 22 Infanterie“, publicată în 1930 şi referindu-se la unitatea militară ce a avut garnizoana multe decenii la Târgovişte, găsim la pag. 31 şi 40 menţiuni cu privire la campania din Bulgaria, din 1913 (la care ştim că a participat şi D. Demetrescu Buzău), precum şi numele ofiţerilor regimentului din acea perioadă, printre care figurează un sublocotenent cu numele Turnavitu!

Nu ar fi exclus ca *Urmuz* să-l fi cunoscut şi acesta să-l fi inspirat atunci când a dat titlul schiţei sale.

NOTE

1. *Mic dicţionar enciclopedic*, Editura Enciclopedică Română, pag. 452.
2. Nicolae Balotă, *Urmuz*, Editura Dacia, Cluj, 1970.
3. *Idem*, op. cit., pag. 16.
4. *Arh. Stat. D-ţa*, inv. 2/1911
5. *Idem*, inv. 4/1911.
6. *Ibidem*, inv. 6/1911
7. *Ibid.*, inv. 8/1912*

DE COURTES NOTES SUR LE PASSAGE DE L'ÉCRIVAIN URMUZ PAR LE DÉPARTEMENT DÂMBOVIŢA

– *Résumé* –

En cherchant dans les archives locales, l'auteur découvre la signature de magistrat stagiaire Demetru Demetrescu Buzău – Urmuz trouvée sur quelques sentences du tribunal civil, pendant la période 1911-1912.

On trouve intéréssante la supposition qu'un personnage réel, officier dans le régiment 22 de l'infanterie de Dâmboviţa, qui s'appellait Turnavitu pourrait être le prototype du célébre personnage de l'écrivain Urmuz.